

SCHMIDT ANIKÓ

A Kataszteri Kalauz. Gondolatok az első magyar földmérési folyóiratról

A magyar állam területén az 1849. október 20-án kiadott császári pátens vezette be az állandó katasztert. Mivel a részletes felmérést nem lehetett gyorsan elvégezni, 1850. március 4-én nyílt parancsban „*földadóideiglen*” készítését rendelték el, amely a Királyhágón inneni részről és a társországokról 1853-ra, az erdélyi részekről 1867-re készült el. Ezen is alapult 1868-ban a földadó törvényi szabályozása,¹ majd az 1875. évi VII. tc. alapján 1875–1884 között a részletes felmérés, a birtokrendezési és egyéb magánfelmérések felhasználásával hajtották végre a földadó-szabályozást. A felmérések országos szintű kiterjesztése mellett a régi kataszteri telekkönyvek felülvizsgálatát is elrendelték. Az új jogi szabályozás és a tevékenység összetettsége miatt felmerült az igény egy kizárólag a kataszteri földmérésekkel foglalkozó szakmai lapra, amelyet lelkes kataszteri tisztviselők létre is hoztak.²

A *Kataszteri Kalauz* 1875 nyara és 1877 nyara között minden hónap 1-jén és 15-én, 8 oldalnyi terjedelemben jelent meg, és alcíme szerint elsősorban a „*kataszteri tisztviselők, községi és járási bizottságok és a kataszteri munkálatok iránt érdeklődő földbirtokosok számára*” készült.³

A lap célja volt, hogy segítse a kataszteri munkálatok gördülékenységét, minden érintett számára kellő tájékoztatást nyújtson a

felmérés részleteiről, a hivatalos rendeletekről, pályázatokról és személyi változásokról, valamint gyakorlati tanácsokkal szolgáljon olvasóinak.⁴ A *Kalauz* megjelenésekor ugyanis a földmérésnek nem volt egyetlen átfogó szaklapja sem: „*egykor-máskor a nagy lapokban vagy a törvénykezést képviselő lapokban megjelenik egy-két értekezés a kataszterről, mi mindenesetre szükséges és hasznos is, de a közönségre nézve nem kielégítő, azért mert a drága nagy lapokat s törvénykezési közlönyöket mindenki nem tarthatja, s a szétszórva megjelenő cikkek becsét nem élvezheti kellőképpen.*”⁵ A szerkesztőségben ezért az összes szóba jöhető napilapot, közlönyt és egyéb kiadványt figyelemmel kísérték és az azokban megjelenő, kataszterrel foglalkozó cikkeket, rendeleteket a *Kalauzban* leközlötték. Gyakran további szakirodalmat is ajánlottak, ahol valamely paragrafusnak vagy magyarázatnak alaposabban is utána lehetett nézni. Az előfizetés félévre 2 forint volt, és ez a viszonylag szerény összeg elvben lehetővé tette, hogy a lap szélesebb körhöz is eljusson.

A folyóirat naprakész információkkal és közérthető magyarázataival kívánta elejét venni a birtokosok tájékoztatlanságából fakadó „*haszontalan kifogásoknak és felszólalásoknak*”, amelyek miatt rengeteg idő veszett kárba, és igyekezett előmozdítani, „*hogy a munka tökéle-*

¹ Az 1868 évi XXV. tc. szövegét l. Ezer év törvényei (www.1000ev.hu).

² A kataszteri felmérésekről bővebben: BALÁZS LÁSZLÓ – RAUM FRIGYES: Tények és emlékek a magyar földmérés szervezetéről és tevékenységéről. *Geodézia és Kartográfia*, 35. (1983) 2:73–83.

³ *Kataszteri Kalauz*, 1. (1875) 1:1. július 15. (a továbbiakban: KK). Az idézett részeket a nyelvi sajátosságokat, szóhasználatot megtartva, de a mai helyesírás szerint adom közre.

⁴ Már az első szám szerkesztőségi levelében hangsúlyozták az újság szakmaiságát: „*lapunk tisztán szaklap lévén, ebből minden nem e szakhoz tartozó tárgy ki van zárva. [...] a kataszteri munkálatot érdeklő apró hírt, de még ennél csekélyebbet is közlünk, mert az olvasóinkat érdekelheti, sőt jó, ha az ország minden részéből mennél több apró tudósítással bírunk, azomba a személyeket érintetlenül kell hagynunk, vagy csak az illem s műveltség határai között tisztelettel lehet valakiről szólanunk*”. KK, 1. (1875) 1:8. július 15.

⁵ KK, 1. (1875) 5:1. szeptember 15.

■ A *Kataszteri Kalauz* első számának címlaprészlete

tes és ment legyen mindazon hibáktól, melyben az első kataszteri munka sínylett”. Az 1850-es években megkezdett kataszteri felmérésekbe ugyanis számos pontatlanság csúszott. Az akkori politikai viszonyok között kezdődő munkálatokat a földbirtokosok többsége ellenséges szemmel nézte és igyekezett birtokát minél értéktelenebbnek feltüntetni, az is előfordult, hogy a felmérést végzők elől földjük egy részét eltitkolták. Ugyancsak komoly gondot jelentett, hogy a „politikai alapon” kijelölt, általában cseh származású végrehajtók többsége nem értett a gazdasághoz, így nehezen tudta a földek termőképességét felbecsülni és ennek alapján a tiszta jövedelmet megállapítani. A felmérés gyakran szemmérték vagy meglépés által történt, amely azt eredményezte, hogy az első kataszteri telekkönyvekből több ezer holdnyi terület maradt ki. Maga az osztályozási rendszer is számos problémát felvetett: miután az egyes községek dűlőnként, de csupán magukban kerültek osztályozásra, és csak megyéenként igyekeztek arányosítani, gyakran előfordult, hogy egy gazda-

ságilag elmaradottabb település jóval több adót fizetett, mint prosperálóbb szomszédja, ahol sikerült a terület egy részét elhallgatni a felmérők elől vagy egyszerűen alacsonyabb osztályba besoroltatni.

Az 1870-es években újrainduló felmérésekben ezt úgy próbálták orvosolni, hogy irányelv-ként meghatározták: „*Osztályoztatik minden község dűlőnkint s földrészletenkint, osztályoztatik minden járás, melynek osztályai ismét, a kerületi bizottságok által egymással arányba és összhangba hozatnak. De ezután arányosítottanak az országos tanács által a kerületek osztályai is. És így az egész ország, vagyis annak minden vidéke, a másikkhoz képest igazságos és arányos osztályba lesz sorozva. Nem fordulhat elő tehát ezután az az eset, hogy Torontál megyében kisebb egy hold utáni adó, mint Nógrád és Hont hegyes vidékén vagy Zólyom vármegyében.*” Ugyancsak újdonságnak számított, hogy a kataszteri felmérésben ezúttal a birtokosoknak jóval nagyobb beleszólásuk volt, hiszen maguk közül bizottságokat és járási becslőt

is választhattak, aki a királyi becslőbiztossal együttműködve végezte a munkáját.⁶

Kulcsfontosságú volt, hogy a birtokos osztály támogassa az ekkor már az egész országra kiterjedő felméréseket, hogy a segítségükkel a korábinál igazságosabb adókulcsot állapíthassanak meg, amelytől az állam természetesen magasabb adóbevételt remélt.

Az osztrák birodalom annak idején az 1850-es években zajló felmérésektől azt várta, hogy Magyarország tiszta jövedelme 100 millió forint lesz, és a földadót ennek arányában vethetik ki. Geringer Károly császári biztos 1850. június 8-án kiadott körrendeletében ezzel biztatta a becsléssel megbízott hivatalnokokat, hogy „*kitűnő alkalmazkodásuk a telekadó ideigleneg ügyében teendő munkálatoknál nekik a jövőre nézve különös ajánlásul szolgáló eddigi hivatalos pályájukon*”. Magyarországon azonban minden igyekezet ellenére csak 83 millió, Horvátországgal együtt 90 millió forint tiszta jövedelmet tudtak kimutatni, és a földbirtokosok még ez ellen is felszólalásokat tettek. Amikor a túlzottan magas becslések mérséklését azzal indokolták, hogy a szomszéd községek és vidékek tiszta jövedelmeit viszont alacsonyabbra becsülték, a felszólalási hatóságok azon területek jövedelmeit is előzékenyen a magasabb becslésekhez igazították. Végül a felszólalások folytán kiigazított felvétel Magyarországról 14 millióval többet, 97 milliónyi jövedelmet tüntetett fel, miközben a horvát területeken a felszólalások után a becsült értékek csökkentek. Mindez nagyban megalapozta a kataszteri felmérésekkel kapcsolatos ellenérzéseket, úgyhogy az 1875. évi törvény nyomán született népszerűsítő-ismeretterjesztő könyvek és kiadványok nem győzték hangsúlyoz-

ni: ezúttal minden más lesz, a törvényes hazai kormány és ennek közegei intézik a felméréseket, és nincs előzetes feltevés, hogy mennyi tiszta jövedelmet kell kimutatni.⁷

A lap kiadója és első szerkesztője, Gyürky Antal két számon átívelő cikkben igyekezett meggyőzni a földesurakat a kataszteri munkálatok hasznáról, hangsúlyozva, hogy „*az új kataszter által, a föld tiszta jövedelme alaposan s hitelesen leend kiszámítva, ebből biztos következtetést lehet vonni a föld értékére s az ország adóképességére is, mi által az ország anyagi erejének mérlege s hitele is emelkedni fog; mire pénzügyi viszonyaink között igen nagy szükségünk van. És ez áll az egyes birtokosokra nézve is, mert a hitelintézetek ezután több súlyt fognak a kölcsönkérő adótelegkönyvére fektetni mint eddig*”.⁸

A kataszteri munkálatokat természetesen nem csak a birtokosok akadályozták, erről a *Kalauz* is tudósított: „*Sáros, Máramaros és Ung megyékből írják: hogy a tudatlan nép a községnél létezett kataszteri munkákat elrejtgeti, hogy a kataszteri becslőbiztosok hozzá ne férhessenek, mert abban a hiszemben vannak, hogy ezek a népet telkeiktől akarják megfosztani vagy az urak előnyére rájuk nagyobb adót róni. (Mi ennek a legjobb orvossága? A népet felvilágosítani. Szerk.)*”⁹

A *Kalauz* szerkezete és tartalma

A folyóirat általában az előfizetési felhívással kezdődött, bár ennek helyét olykor átvették a szakcikk, amelyek (terjedelmüktől függően) gyakran a következő számban folytatódtak.¹⁰ Az előfizetők toborzását főként a királyi becslőbiztosoktól várták, legalábbis az ilyen jellegű felhívások általában őket szólítják meg.

⁶ Minderről bővebben: KK, 1. (1875) 1:6–7. július 15. és KK 1. (1875) 2:10. augusztus 1.

⁷ Erről bővebben: EÖTVÖS KÁROLY: *A földadó és a kataszter az 1875. VII. törvénycikk szerint*. Bp., 1875. 55–57. és GYÜRKY ANTAL: *Népszerű magyarázata a földadó szabályozására vonatkozó 1875-ik VII. törvénycikknek*. Bp., 1875. Utóbbi szerző a művében (csakúgy mint a *Kataszteri Kalauzban*) igyekezett tudatosítani olvasóiban, hogy a kataszteri munkálatoknak és földbecslésnek nem célja az adómenyiség megállapítása, kizárólag az adókulcs kidolgozása, amely alapján a törvényhozás fogja majd évenként meghatározni, hogy az állam szükségletei alapján mennyi adót vessen ki.

⁸ KK, 1. (1875) 2:9–10. augusztus 1. A birtokosok kataszteri munkálatok fontossága iránti meggyőzésére a későbbi számokban is nagy hangsúlyt fektettek.

⁹ KK, 1. (1875) 3:19. augusztus 14.

¹⁰ Az előfizetési felhívás néha az újság végére került (pl. az 1. évfolyam 10. számában, ahol a szerkesztőségi levelek előtt találjuk).

1875 szeptemberében a *Kalauz* már arról írt, hogy a folyóiratot több uradalom is megrendelte, azon tisztjei számára, akik a munkálatok során a birtok érdekeit képviselik, ennek ellenére úgy tűnik, a lap egész fennállása idején meglehetősen kevés előfizetővel rendelkezett.

A szakcikkekben a rendeletek, törvénycikkek közlése és helyes értelmezése mellett különösen nagy hangsúlyt fektettek a gyakorlati tanácsadásra.¹¹ A folyóirat minden új információt megosztott olvasóival, legyen szó akár a felügyelők teendőiről, a kataszteri igazgatóságok munkaidejéről vagy a földadó-munkálatokat végzők illetményéről. Részletesen foglalkoztak a téli feladatokkal, amely az adótelekkönyvek kiegészítéséből és a tiszta jövedelem kiszámításából állt.¹² A cikkírók olykor kritikai hangvétellű írásokat is megengedtek maguknak, élesen bírálták például az „új” kataszteri törvény hiányosságait¹³ vagy a munkálatok hanyag előkészítését.¹⁴ Miután a szakma „hivatalos” lapja volt,¹⁵ a szerkesztőség kötelességének érezte megvédeni a kataszterben dolgozó becslőbiztosokat (tulajdonképpen saját kollégáit), amikor más újságok vagy akár a *Kalauz* olvasói is hozzá nem értéssel vagy indokolatlan lassúsággal vádolták meg őket. Egy cikkben például azzal érveltek, hogy a felmérések azért húzódnak el, mert nincs kellő létszámú apparátus, a mezei munkák miatt nehézségekbe ütközik összehívni a községi bizottságokat, és maguk a kiigazítások is rengeteg időt vesznek el, amellyel a törvényhozás kezdetben nem számolt.¹⁶ Az olvasóikat mindazonáltal nem sikerült meg-

győzniük, amint arról már a következő szám egyik levele tanúskodik: *„Hogy az idő halad, ezt nagyon is tapasztaljuk, de hogy a kataszteri munkálatok is haladnának, ezt sajnos nem nagyon látjuk és tapasztaljuk [...] szívökre vehetnék az illető kataszterrel foglalkozó urak, hogy ennek a szegény, anélkül is koldusországnak mily rettenetes költséget okoznak, egy kicsit jobban hozzá láthatnának a dologhoz [...] mi az 7-8 órát napjában dolgozni? Marad azért még idő sétálni és mulatni is. Ehelyett azonban a mi becslőbiztos és ügyvezető uraink úgy tesznek, mint régen a táblabírák (tisztelet a kivételeknek), azok is összejöttek nagy méltósággal, elváltak egy hétig is, együtt disputáltak is eleget, pipáztak is eleget, de azért nem végeztek semmit, aztán szétváltak, hogy majd máskor végeznek. A biztos és ügyvezető urak is nagy lármával hangoztatják, hogy ennyi meg annyi a dolguk [...] hanem azért nem nagyon látjuk, hogy készülnének a munkák. Rágyújtanak ők is a hosszúszerű pipára, kidugják az ablakon s édesen bámulják a cifrábbnál cifrább füstkarikákat, a telekkönyvek meg szépen fekszenek a jegyző urak asztalán.”*¹⁷

A *Kalauz* a magyarországi helyzet mellett külföldi kitekintéssel is szolgált: cikkeket közöltek többek között Anglia és Franciaország kataszteri felméréseiről.¹⁸

Az első évfolyam 8. számától kezdve állandósuló rovat lesz a „Vidéki levelek”, amelyben a kataszteri felmérések különböző területeken folyó előrehaladásáról számolnak be. A munkálatokat a sok adminisztráció mellett olykor nyelvi akadályok is hátráltatták. Az egyik Sá-

¹¹ Jó példa erre a „Tapasztalatok a kiigazítási munkák körül” című cikk, amely gyakorlati tanácsokat ad speciális helyzetek megoldására, például *„R.-ben azon eset fordult elő: hogy több földrészlet a Rima folyó mentén fekszik, melyből az utolsó kataszteri felmérés óta, a víz jó mennyiséget elmosott, ezen földrészlet területi kiterjedése tehát megapadt, és így kérdés merült fel az iránt, hogy a régi mérték szerint írassanak-e be? A kiigazításnak a tényleges állapot szerint kell történnie, tehát csak oly területeket lehet felvenni, aminő jelenleg találhatók, ennek kitudása végett tehát a földrészletek felméréndők.”* KK, 1. (1875) 4:27–28. szeptember 1.

¹² KK, 1. (1875) 10:69–72. december 1.

¹³ KK, 1. (1875) 5:37–38. szeptember 15. Az 1875:VII. törvénycikket a későbbiekben is gyakran kritizálták a kalauz szerzői: *„Annyi módosítás mellett, mennyi ezen törvényjavaslatot érte, jó, hogy megmaradt a fő lényege”.* KK, 2. (1876) 8:58. május 1.

¹⁴ MÉSZÁROS KÁROLY: Kataszteri műveleteink akadályai s ezen akadályok gyógszerei. KK, 1. (1875) 3:17–18. augusztus 15.

¹⁵ A „hivatalos” státuszt a kiadó önmaga határozta meg, és nem a szervezet vagy annak felügyeleti szerve adta ki, ezért a minősítést csak idézőjelben használhatjuk.

¹⁶ A kataszteri munkálatok állása. KK, 2. (1876) 8:58. május 1.

¹⁷ Nyílt levél Heves megyéből. KK, 2. (1876) 9:72. május 15.

¹⁸ Anglia földadója. KK, 3. (1877) 6:44–45. március 15. Franciaország földadója. KK, 3. (1877) 10:79–80. június 1.

ros megyei beszámoló arról panaszkodik, hogy a nép nem ért magyarul, így nem tudja olvasni a *Kalauzt* sem, amelyből pedig sok hasznos információról értesülhetne.¹⁹ Egy Bars megyei levél pedig a kataszteri mérnököket marasztalja el a nyelvtudásukat illetően: „*több kataszteri mérnök dolgozik aranyosmaróti járásban, akik egy hangot sem tudnak magyarul. Ezen urak mind csehek, és mint mondják, már 12 éve vannak az országban a kataszternél alkalmazva, és mily csodálatos, hogy ez idő alatt nem tudtak vagy nem akartak megtanulni magyarul. Mi elhisszük, hogy ezek ügyes és alkalmas emberek lehetnek, hanem azt mégiscsak megkövetelheti az ország (a törvény tényleg követeli is), hogy az ország hivatalos nyelvét értsék.*”²⁰

Ugyancsak állandó volt a „Vegyesek” rovat, ahol idevágó törvénycikkek magyarázatai, illetve a szakma fontosabb eseményeiről, például gyűlésekről, tanácskozásokról, elméleti és gyakorlati előadásokról szóló beszámolók jelentek meg. Olykor némi reklám is befért a rovatba: az egyik számban például Serédy Géza Siketnémák Iparintézete könyvnyomdáját ajánlja az olvasók figyelmébe, ahol a kataszteri munkálatokhoz szükséges nyomtatványok megrendelhetőek.²¹ A 2. évfolyamtól kezdve a *Kalauzzal* kapcsolatos nyomdászati munkálatokat is ez az intézmény végezte, valószínűleg azért, hogy ezzel a megrendeléssel is támogassák a megváltozott munkaképességű embereket alkalmazó iparintézetet. Az első évfolyam még Besztercebányán, Machold Fülöp nyomdájában készült.²²

Az újságot végül szerkesztőségi levelek és a lap alján található pár soros tartalomjegyzék zárta. Olykor mellékletek is kapcsolódtak a laphoz, például az 1. évfolyam 3. számában Széll Kálmán írt magyarázatot a magyar királyi pénzügyminiszter 37.601. számú körrendeletéhez.

Kiadó, szerkesztők, szerzők

A lap cikkeinek megírásában számos szakember működött közre. A lap kiadója és első szerkesztője, Gyürky Antal, Madách Imre unokatestvére, a kor neves közigazdásza 1817. március 12-én született Felsőszelényben, Gyürky István vármegyei főügyész és Madách Anna fiaként. Miután egy baleset következtében ott kellett hagynia a hadsereget, ügyvédi pályára lépett, ám a szabadságharcban való részvétele miatt az abszolutizmus idején átmenetileg kiszorult a hivatali pályáról. Az 1850-es években a hazai ellenzék tevékenysége kizárólag az ország gazdasági fellendítésére korlátozódott: csak a gazdasági egyesületek gyűlésein és kiállításain lehetett összegyűlni és tanácskozni. Ezeken Gyürky is előszeretettel vett részt, és figyelme egyre inkább a mezőgazdasági szakirodalom felé fordult, ezen belül is leginkább a szőlészet és borászat érdekelte. Több borászati szaklapot is szerkesztett (*Szőlészeti és Borászati Közlemények, Borászati Lapok, Borászati és Kertészeti Füzetek*), amelyekben összegyűjtötte mindazt, amit fontosnak tartott a hazai és a külföldi borkereskedelemről, és tájékoztatást nyújtott a közigazgatási és egyleti kérdésekről, határozatokról. Számos könyvet is írt a témában, mivel azt vallotta, hogy „a szakkönyv a fejlődés egyik eszköze”. Közérthető nyelven megírt, szakismeretet terjesztő, gyakorlatias munkái nagy népszerűségnek örvendtek.

1867-ben a földművelésügyi tárca megbízásából Entz Ferenc kíséretében az ország bortermelő vidékeit járta végig és tapasztalatairól részletes jelentésben számolt be, amelyben Magyarország és Erdély szőlő- és bortermelésének kirívó fogyatékoságaira hívta fel a figyelmet. Ugyanekkor szülővármegyéjében törvényszéki bírónak választották, ezt követően szőlőválsági jogbiztos, majd árva-

¹⁹ KK, 2. (1876) 4:31. március 1.

²⁰ KK, 2. (1876) 12:95. július 1.

²¹ „A telekkönyvek, osztályozási és összesítési iverk ára konczonként 40 kr., a többi nyomtatványoknak pedig 36 kr.” KK, 3. (1877) 3:24. február 1.

²² A nyomdáról bővebben: KARCSÚ ANTAL ARZÉN: *A váci könyvnyomdászat története. Az itteni első nyomdai szabadalom százados évfordulója 1875-ki július 11-én tartott emlék-ünnepélyére.* Serédy Géza Siketnémák Iparintézetének könyvnyomdája, Vác. 1875. (<http://mek.oszk.hu/10300/10328/10328.htm>)

■ Gyürky Antalról készült metszet

széki elnök lett. 1875-ben az újonnan rendezett kataszterhez Besztercebányára nevezték ki felügyelőnek, amely tisztségétől 1880-ban vált meg, ám irodalmilag élete végéig aktív maradt.²³ 1890. július 31-én halt meg Dorogon.

Gyürky a *Kataszteri Kalauz* szerkesztését 1875. szeptember 1-jétől (az 5. számtól) növekvő hivatali elfoglaltságaira hivatkozva Szalay Józsefre ruházta át, ám a lap tulajdonosa és kiadója továbbra is ő maradt. Szalay József szerkesztővel kapcsolatban egyelőre nem rendelkezünk életrajzi adatokkal.

A *Kataszteri Kalauz*ba rajtuk kívül írt még cikkeket többek között Oroszlányi Albert besztercebányai becsőbiztos,²⁴ Mészáros Ká-

roly megyei főjegyző, Szilley Lajos pesti kerületi felügyelő²⁵ és Eötvös Károly.²⁶ Olykor név nélkül is leközltek cikkeket, ha magát az írást jónak találták, mások cikküket csak monogrammal vállalták.²⁷ A szaklap lehetőséget biztosított arra is, hogy a kollégák feltegyék kérdéseiket, megvitathassák problémáikat.²⁸ Egyes írások komolyabb visszhangot is kiváltottak és válaszcikkeket generáltak.²⁹

A *Kalauz* utolsó száma 1877. június 15-én jelent meg. Az újságban arról írtak, hogy a következő szám késve, július 15-én fog megjelenni, mert be kell várniuk az előfizetéseket, különben nem tudják intézni a nyomdát, tehát semmi jel nem utalt arra, hogy nem lesz folytatás, sőt, a szerkesztői levelekben még ígéretet is tettek az egyik olvasónak, hogy a következő alkalommal leközlnek a cikkét.³⁰

Annak ellenére, hogy a *Kalauz* csupán 3 éven keresztül működött, jelentősége mégis nagy, hiszen ez volt az első magyar földmérési folyóirat. Bár a kataszteri felmérések a lap megszűnése után is folytatódtak az országban, egy újabb szakközlönyre 15 évet kellett várni: 1892. március 1-jén jelent meg az első *Kataszteri Közlöny*, Faragó Zsigmond szerkesztésében.³¹

A *Kataszteri Kalauz* összes száma 2012-től digitalizált formában is elérhető az Országos Széchényi Könyvtár Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázisában.³²

²³ GYÜRKY ANTAL emellett munkatársa volt az Egyetemes Magyar Encyclopaediának, vitéze a Szent Szilveszter rendnek, a német lovagrend Mária-keresztje tulajdonosa és a Szent István-társulat örökös alapító tagja. Életútjáról bővebben: CSÁKI KÁROLY: „Feltűnést nem keresve, csupán használni akarva dolgozott.” (Gyürky Antal élete és munkássága). *Nagy Iván Történelmi Kör évkönyve*, 1. (1994) 119–142.; P. ERMÉNYI MAGDOLNA: Gyürky Antal. *Magyar Agrártörténelmi Életrajzok*, 1. köt. Bp., 1987. 721–724.; SÁROSY GYULA: Gyürky Antal. *Vasárnapi Újság*, 6. (1859) 7:73–74. február 13.; TÖRÖK SÁNDOR: 175 éve született Gyürky Antal. *Magyar Szőlő- és Borgazdálkodás*, 1992; *Új Magyar Életrajzi Lexikon*. II. köt. Bp., 2001. 1206. Online is elérhető: OSVÁTH GYULA: Irodalom, tudomány, művészet. Pongrácz Elemér adatai alapján (<http://mek.oszk.hu/09500/09536/html/0011/18.html>) és SULYOK JÓZSEFNÉ: Gyürky Antal (http://www.szepzold.hu/gyurky_antal)

²⁴ *Magyarország tiszti- és névtára*. Bp., 1879. 122.

²⁵ A magyar állami földmérés szolgálatában állt, 1885-től királyi tanácsos címmel kataszteri igazgatói beosztásban volt. RAUM FRIGYES: *A magyarországi földmérők és térképészek legfontosabb életrajzi adatai*. Bp., 1986–1987. 274.

²⁶ Eötvös 1875-ben néhány hónapig a Pénzügyminisztériumban a kataszteri munkálatok irányítását végezte.

²⁷ Pl. A birtokosok érdeklősége a kataszter iránt. *Egy gazda. KK*, 1. (1875) 6:43–44. október 1. és *KK*, 1. (1875) 8:56–57. november 1.

²⁸ Pl. BAJOMI FERENCZ: Egy kérdés. *KK*, 1. (1875) 11:82–83. december 1. A kérdés arra vonatkozott, hogy lehet-e a kiigazításnál a művelési ágak osztályozásában változtatni, amire a szerkesztőség igennel felelt.

²⁹ Pl. Légrády Antal közbirtokos levele Valus Mihály írására. *KK*, 1. (1875) 10:76. december 1.

³⁰ *KK*, 3. (1877) 11:88. június 15.

³¹ A *Kataszteri Közlöny* digitalizálása az OTKA-kutatáshoz kapcsolódóan jelenleg már zajlik, a folyóirat részletes ismertetése az online elérhetőséget követően, a Catastrum hasábjain jelenik meg.

³² <http://www.epa.hu/02200/02292>